

Nordic research conference in Green Care and nature-based interventions, 30.10.-1.11.2017 Kristiansand, Norja

Matkaraportti

20.12.2017 Maija Lipponen,

Luonto voimaksi Kainuussa –hankkeen projektipäällikkö, Luke

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Green Care ja luontoavusteiset menetelmät ovat kattokäsite monille kuntouttaville ja ennaltaehkäiseville menetelmille, joilla esimerkiksi ehkäistään syrjäytymistä tai edistetään sairaudesta toipumista. Menetelmiin kuuluvat muun muassa hoivamaatilatoiminta (care farming), eläinavusteinen terapia tai eläinavusteinen toiminta (animal assisted therapy or animal assisted activities) sekä terapeuttiset puutarhat ja puutarhaterapia. Hoivan taso tällaisissa luontoon tukeutuvissa palveluissa voi olla erilainen palveluntarjoajan sekä kohderyhmän tavoitteiden mukaan.

Kristiansandissa järjestetty konferenssi pureutui aihepiiriin tutkimustuloksiin, tutkimuksen haasteisiin sekä poikkitieteellisen yhteistyön ja sitä kautta laadun lisäämiseen tutkimuksen saralla, joka koskettaa haavoittuvaisia asiakasryhmiä. Konferenssin ohjelmassa oli puhujia kaikista pohjoismaista sekä pääpuhujana hollantilainen Jan Hassink, joka on juuri väitellyt Wageningen yliopistossa, miten hoivamaatalouteen liittyvän innovaation syntyminen on tapahtunut kahden toisistaan erillisen toimialan, maatalouden ja terveydenhuollon välillä Alankomaissa (Hassink, 2017).

Jan Hassink korosti puheessaan tutkimusverkoston hyödyllisyyttä ja piti pohjoismaisen verkoston kehittämistä hyvänä. Hän toi esiin näkökulmia Green Care –tutkimukseen, kuten eri eläin- ja kasvilajien merkitystä. Hän ideoi myös, että Green Care –palveluntarjoajat olisi hyvä saada keräämään systemaattisesti dataa palvelujen vaikutuksista, jotta tutkimus voisi hyödyntää sitä vaikuttavuuden todentamiseen.

Muut puhujat edustivat tutkimusaloja muun muassa sosiaalitieteistä, terveysalalta, kasvatusalalta, etologian alalta ja maatalousalalta. Mielenkiintoisia puheenvuoroja kuultiin muun muassa Karen Thodberg Tanskasta, joka oli mitannut muistisairaiden vuorovaikutuksen lisääntymistä 12 viikon ajan toteutetuilla koiran-, robottihylje- ja lelukissavierailuilla. Kaikki ”eläimet” lisäsivät puhumista ja koskettamista eniten dementoituneiden joukossa eniten. Koiran vaikutus oli hieman suurempi kuin ei-elollisten pehmoeläinten (Thodberg, 2016). Thodberg viittasi puheessaan aiempaan julkaisuun (Sempic et al 2010), joka kokoaa eurooppalaisen käsityksen Green Caren taustateorioista sekä tuoreeseen julkaisuun, jossa ehdotetaan keinoja eläinavusteisten menetelmien vaikutusten todentamiseksi (Kazdin, 2017).

Ruotsalainen professori Patrik Grahn puhui omissa esityksessään luontoperustaisten interventioiden nykytilasta ja tulevaisuudesta. Puheessaan hän viittasi useisiin tutkimuksiin luontoavusteisten menetelmien vaikuttavuudesta (Annerstedt & Wöhrborg, 2011; Kamioka et al 2014). Grahnin esittämänä hyvä tutkimus sisältää intervention perusteellisen kuvauksen (termit ja määritelmä), hypoteesin, intervention sisällön tarkan kuvauksen (mitä tehdään), määrän (”annostus”), tutkimusmenetelmien kuvauksen, selvityksen miksi tutkittavien määrä on vähentynyt tutkimuksen aikana (onko syynä olleet intervention haittavaikutukset kuten allergia), kustannukset sekä pohdinnan siitä, kuinka menetelmä saadaan säännöllisesti käytettäväksi. Lisäksi olisi määriteltävä muun muassa, mitä käsitetään sanalla ”luonto”, miksi on valittu tietty eläin, millainen pätevyys on toiminnan ohjaajalla. Menetelmän taustalla oleva teoria olisi syytä kuvata sekä se, millaisia tuloksia teoria ennustaa.

Konferenssissa kuultiin myös norjalaisen Adreas Jensenin esitys lukukoiratoiminnan pedagogiikasta. Tutkimuksessa selvitettiin, kuinka paljon oppimiseen vaikuttaa luetun tekstin sisältö, ohjaaja ja ohejistus, ohjaajan ja lukijan välimatka, tila, luetun tekstin pituus ja se, onko lapsen opettaja läsnä tilanteessa. Tutkimuksen lopputulos oli karkeasti, että lukukoira edisti lasten lukemaan oppimista, koska vierailut tapahtuivat luokkatilan ulkopuolella ja koirakko (koira ja koiranohjaaja, ei opettajaa

läsnä) keskittyi täysin lukemista harjoittelevaan lapseen eikä tilanteessa varsinaisesti sovellettu mitään pedagogiikkaa. Koira-avusteinen lukeminen oli siis pedagogiikaltaan sitä, että koira auttaa tekemään lukutilanteesta vähemmän koulumaisen ja vapaamuotoisemman.

Ikäihmisten ja muistisairaiden koiravierailuista kuultiin useampikin esitys, mutta näiden tutkimusten puutteena mielestäni oli, ettei koiravierailuille ollut vertailuryhmää eli sellaisia vierailuja, joissa vierailijana olisi ollut pelkästään koiranohjaaja. Näin ei aivan pystytty näyttämään, vähensikö vanhusten yksinäisyyttä enemmän koira vai sen ohjaaja (ihmiskontakti) vai molemmat yhdessä. Koiravierailuilla kuitenkin eräässä satunnaistetussa ja kontrolloidussa tutkimuksessa todettiin positiivisia vaikutuksia dementiaa sairastavien tasapainoon, elämänlaatuun ja depression vähenemiseen (Olsen, 2016)

Muutama väitöstutkimus käsitteli hoivamaatilatoimintaan osallistuneiden kokemuksia, joissa tärkeimmäksi osallistujan psykologisten perustarpeisiin vaikuttajaksi eläinten/maatilaympäristön ja ryhmän tuen ohella nousi maanviljelijän antama tuki ja hyväksyntä. Mielenkiintoinen kysymys onkin ohjaajan rooli Green Care –toiminnassa ja kuinka normaalielämässä nykyään ”epätavanomainen” maatilaympäristö tukee tätä ohjaajan merkitystä.

Konferenssissa pidettiin paneelikeskustelu, jossa oli mukana edustajat muista Pohjoismaista paitsi Islannista. Paneelissa sekä konferenssin aikana käymissäni keskusteluissa kävi ilmi, että suomalainen Green Care –verkosto ja laatutyö on pitkällä verrattuna moneen muuhun maahan. Esimerkiksi Ruotsissa ei ole yhtenäistä kattojärjestöä Green Care –toiminnalle ja Tanskassa sitä ollaan juuri luomassa. Norjassa on yli 500 maatilaa Inn på tunet –systemi maataloille, jotka tarjoavat erilaisia kasvatus- ja hoivapalveluja, mutta se toimii hieman eri tavalla kuin muissa Pohjoismaissa siinä mielessä, että valtio ja kunnat osallistuvat toiminnan rahoittamiseen ja valvontaan. Norjassakin kaivattiin lisää monialaista tutkimusta toiminnan vaikutuksista. Paneelikeskustelussa todettiin, että Green Care –menetelmien avaamista tutkimuksen avulla tarvitaan: mikä on se ”vaikuttava aine” toiminnassa ja mitä elementtejä tarvitaan, jotta toimintamalleja voidaan monistaa. Kaikkialla haasteeksi koettiin Green Care –toimintaan saatava riittävä rahoitus ja toiminnan markkinointi. Toisaalta yleisön kommentteissa korostettiin myös sitä, että vaikuttavuusfaktoja oleellisempaa voi usein olla esimerkiksi julkisen sektorin budjetoitumekanismien tunteminen sekä kontaktit ja palvelujen yhteiskehittämisen tärkeys.

Keskustelua aiheutti myös vaikuttavuuden todentaminen: tarvitaan korkeatasoista tieteellistä tutkimusta, mutta toisaalta Green Care –toimintatavat nähtiin vaikutuksiltaan niin kokonaisvaltaisina, että tällaisten luontoon ja yhteisöllisyyteen perustuvien menetelmien tutkiminen lääketieteen tutkimusmenetelmillä (kontrolloidut, satunnaistetut sokkotutkimukset) ei välttämättä ole mahdollista tai järkevääkään. Todettiin kuitenkin, että ns. tieteellisesti korkeatasoiset koeasetelmat tukevat merkitystutkimuksia, joilla todennetaan osallistujien kokemuksia – mitkä ovat hyvin tärkeitä.

Pohjoismainen GC-tutkijaverkosto on saanut NordForsk-rahoitusta vuosille 2016-18 ja se on perustettu lisäämään tutkimusyhteistyötä. Verkostoa johtaa tällä hetkellä SLU (Ruotsin maataloustieteiden yliopisto), jonka nettisivuilla verkosto esitellään. Sivustolle luvattiin tulevaisuudessa myös konferenssin esitysmateriaalit: <https://www.slu.se/en/departments/animal-environment-health/greencarenetwork/nordic-conference-in-nature--based-interventions-and-green-care/>

Annersted, M. & Wöhrborg, P, Scand.J.Public Health, 39, (4), 2011

Hassink, J. Understanding Care Farming as a Swiftly Developing Sector in the Netherlands. Wageningen University, 2017.

Kamioka, Hiroharu; Okada, Shinpei; Tsutani, Kiichiro; Park, Hyuntae; Okuizumi, Hiroyasu; Handa, Shuichi; Oshio, Takuya; Park, Sang-Jun; Kitayuguchi, Jun; Abe, Takafumi; Honda, Takuya; Mutoh, Yoshiteru. Effectiveness of animal-assisted therapy: A systematic review of randomized controlled trials. *Complementary Therapies in Medicine*, 2014, 22, 2, 371-390

Kazdin, A. Strategies to improve the evidence base of animal-assisted interventions. *Applied Developmental Science*, 2017, 21, 2, 150-164.

Olsen, C. et al. Effect of animal-assisted interventions on depression, agitation and quality of life in nursing home residents suffering from cognitive impairment or dementia: a cluster randomized controlled trial. *Geriatric psychiatry*, 31 (12) 2016.

Sempic et al. Green Care: A Conceptual Framework. A report of the Working Group on the Health Benefits of Green Care. COST 866, Green care in Agriculture, 2010.

Thodberg, K. et al. Behavioral Responses of Nursing Home Residents to Visits From a Person with a Dog, a Robot Seal or a Toy Cat, *Anthrozoös*, 29 (1) 2016